

MÉH e-HÍRLEVÉL

51. SZÁM, 2015. április 6. Húsvét

TARTALOMJEGYZÉK:

LÓVAL a kőolaj előtt és után is / Szörmentén Öko-Műhely	1. oldal
Visnyeszéplak NCTA program bővülés	2. oldal
Kerámiatábor raku égetéssel	2. oldal
Bolyavári esték	3. oldal
A hagyományos ökológiai tudás és szerepe a 21. Században	4. oldal
Filmajánló Álomból valóság - Damanhur	5. oldal
Hirdetés Nagyszékelyből	6. oldal
Stop TTIP!	6. oldal
Környezetvédő és Természetvédő Civil Szervezetek 25. Országos Találkozója	6. oldal
Húsvét	7. oldal

SZÖRMENTÉN ÖKO-MŰHELY

LÓVAL a kőolaj előtt és után is...

A lóval való talajművelés iránt érdeklődők számára a Vackor Környezet- és Természetvédelmi Egyesület gyakorlati bemutatót szervez.

IDŐPONT: 2015. április 11. 13-17 óráig

HELYSZÍN: Ópusztaszer, Árpád u. 2.

OKTATÓ: Nagy László – gazdálkodó

TÉMÁK:

A talajművelés eszközei és beállításuk 13-14 óra

Eke

Ekekapa

Borona

Talajműveletek lóval

Szántás 14-16 óra

Boronálás 16-17 óra

Várunk minden elSZÁNT érdeklődőt, akit a SZÁNTás témája mellett érdekel a LÓval való együttélés kisebb-nagyobb kihívása is!

KÖLTSEÉG:

3000 Ft Mindez tartalmazza az oktatás díját, meleg gyógyteát és zsíros kenyeret. VacKörTE vagy SZÖSZ tagoknak 50% kedvezmény!

„Játszós” ruhát, napkalapot, bakancsot/ gumicsizmát, elemózsiát mindenki hozzon!
Áztató eső esetén a program elmarad!

TOVÁBBI INFORMÁCIÓK: Nagyné Törő Krisztina 06-30-402-0774/
torokrisztina@gmail.com

Jelentkezési határidő: 2015. április 8. !!!!

VISNYESZÉPLAK

Az egyesületünk által szervezett s a Norvég Civil Alap által támogatott képzéssorozatunk tavasszal némileg módosul. A támogató kérésének megfelelően tovább nyitunk a külsős érdeklődők felé. Azon képzésekre, amelyek részenként is hasznos tudást adnak át, azaz nem feltétlen építenek az előzőekben elhangzottakra (pl. gyümölcsészet, gombásat, sajt), alkalmi részvételre is lehetőséget biztosítunk!

Kérjük támogassa a Visnyeszéplaki Faluvédő és Közművelődési Egyesület munkáját adó 1%-ának felajánlásával! Adószám: 18764978-1-14

Tevékenységek: Képzések az önellátás témakörben, iskola és faluház működtetése, kulturális és sportrendezvények, előadások, természetvédelem s minden ami egy élőfalu működésének hátteréhez szükséges!

Bővebben: Zaja Péter namzi@tvn.hu

EMLÉKEZTETŐ

Kerámiatábor raku égetéssel

**2015. április 30-május 3.
Nagyszékely**

Cél: A tábor elsősorban azért jön létre, hogy közösségben, de mégis csendben, magunktól alkothassunk. Hogy az alkotófolyamatban egyszerre megélhessük az együttlét és az individuum egyediségét. A raku égetési forma szintén egy olyan eljárás, amely közösséget kíván. Nem a saját munkánk előtérbe helyezése a szándék, hanem a közös szép és jó eredmény érdekében lévő együtt munkálkodás.

A raku egy Japánból származó égetési eljárás. Lényege, hogy a mázas égetés alkalmával, amikor a tárgyak izzanak a kemencében, egy hosszúszerű fogóval kivesszük és visszafektetjük őket a földre, amelyből eredetileg valamikor kivettük őket. Ezzel a folyamattal egyrészt bezárul egy teljes kör, másrészt egy redukciós atmoszférát teremtünk vele, ahol a mázak és a

színek játéka egészen egyedi életre kel.

Helyszín: Nagyszékely, egy madárdalos zsákfalú Tolna megyében.

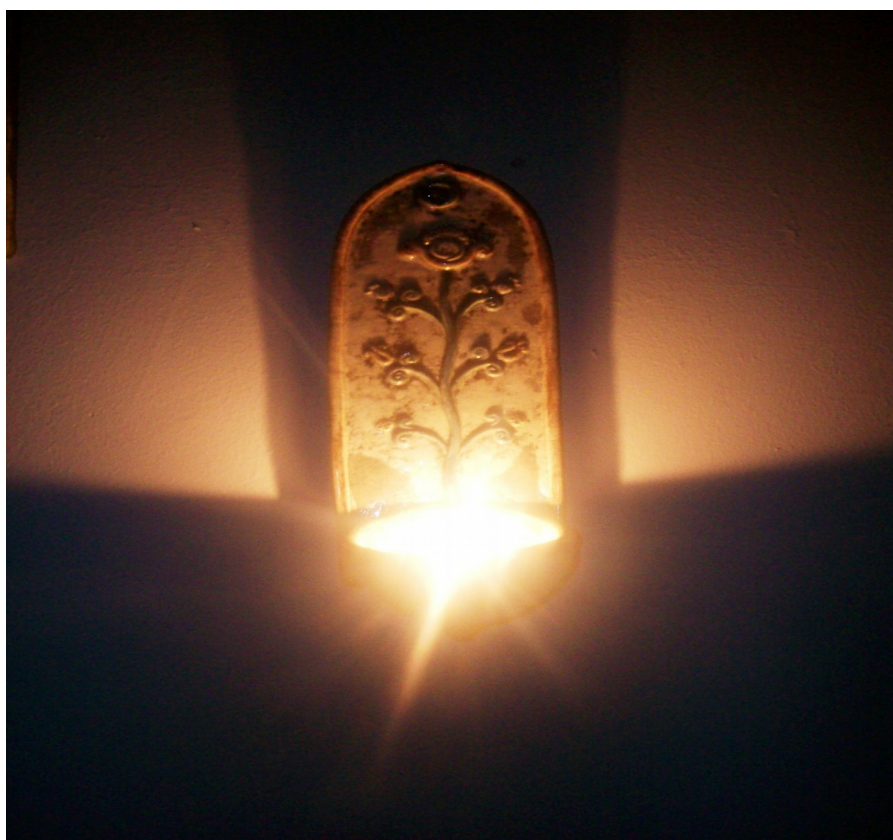
Étkezés: napi egy meleg ebéd biztosított, a reggeli és a vacsora batyus, tehát hozott hideg vagy meleg élelem.

Hoznivalók: játszós ruha és cipő, (jó ha van meleg ruha), szállás esetén hálózsák.

Részletek és jelentkezés: Pünkösti Gabriella punkosti.gabriella@gmail.com

A részvételi létszám a tevékenység gyakorlati oldalának megvalósíthatósága érdekében, korlátozott.

<http://punkostigabriella.hu/>

BOLYAVÁRI ESTÉK

Szelek/április- hava 10. Gervai András / Titkos Magyarország - Könyvbemutató-vásár

A Titkos Magyarország szándékát, témáját és a megírás módszereit tekintve a szerző előző könyve, a Fedőneve: „szocializmus” folytatása. Az állambiztonsági szervek ellenőrizték, manipulálták, megfélemlítették a magyar társadalmat. Drasztikus eszközökkel avatkoztak a számukra gyanús személyek életébe, ugyanakkor különféle kedvezményekkel, kiváltságokkal jutalmazták a velük együttműködőket. Gervai András bemutatja a titkosszolgálatok munkáját, módszereit, megrajzolja az ügynökök pályafutását, a

megfigyeltek és a megfigyelők portréját. Hangsúlyosan vizsgálja a mindennapokat: miben és hogyan élünk, a rendszer mennyire fortélyosan épült a hatalomtól és a retorzióktól való félelemre, az öncenzúrára, a megalkuvásra, a tabukra és tilalmakra. Az ügyekből, jelentésekből képet kaphatunk a Kádár-korszak társadalmi viszonyairól, a kisemberek hétköznapijairól, egzisztenciális beszorítottságáról, politikai félelmeiről. A történelem kulisszái mögé pillanthatunk. Feltárul a kádárizmus lényege: kettős beszédre és kettős tudatra épülő amorf, ellentmondásos természete.

Április 17. Tóth Bálint/ Fordított világ, avagy hétköznapi életünk visszásságai

Április 24. Molnár H. Lajos / Irodalmi Munkássága, és Vancsa Dénes , Tóth József-dódi /Épített Tájak-dombvidéki Gazdálkodás

"A Teremtett világ működését tudomásul veszem, úgy ahogy van megfigyelem, megtanulom, és alkalmazkodok hozzá. Ha módomban áll rásegítek erre a működésre,

a működési kereteken belül, és a többletből veszem ki a létszükségletemet. Ez az egyetlen helyénvaló emberi magatartás a Földön.

Ez az Élet egyik alaptörvénye, ami egyben a földi ökológia alaptörvénye."

BolyaFészek

Az előadások este 7-kor kezdődnek.

1067 Budapest, Csengery utca 62/b. fsz. 1.

Távbeszélő: 312-68-77, távlevél: bolyanyo@freemail.hu és bolyapo@gmail.com

A HAGYOMÁNYOS ÖKOLÓGIAI TUDÁS ÉS SZEREPE A 21. SZÁZADBAN

Előadások az MTA-n és a CEU-n

2015. áprilisában Fikret Berkes a Manitobai Egyetem (University of Manitoba, Winnipeg, Kanada) török származású professzora tart kurzust hazai és kelet-európai fiatal etnobiológusoknak az ún. hagyományos ökológiai tudás kutatásáról és felhasználásának lehetőségeiről. A professzor a kurzus kapcsán két nyilvános előadást is tart:

Április 28-án 11 órakor a Magyar Tudományos Akadémia Felolvasótermében,

Április 29-én 18 órakor a Közép-Európai Egyetemen.

Az előadások nyilvánosak.

Fikret Berkes fő kutatási témája a hagyományos ökológiai tudás, a közösségi-alapú erőforrás-gazdálkodás, a természet és ember közti kapcsolat. Számos iránymutató, tudományterületeket megreformáló publikációja közül kiemelkedő a Szakrális ökológia (Sacred Ecology,

http://umanitoba.ca/institutes/natural_resources/nri_cbrm.htm) című, amely 2014-ben elnyerte az Amerikai Ökológiai Társaság Fenntarthatóság-tudomány? díját. Fikret Berkes széleskörű tapasztalatokkal bír az észak-kanadai népek hagyományos és helyi tudásáról, de a világ számos más pontján is vizsgálta a természet és ember közti kapcsolatot, pl. Brazília tengerparti vidékein, Észak-Norvégiában, Újzélandon, Indiában, Bangladesben, Törökországban, Taiföldön, Kirgizisztánban és Taivanon. Az UNESCO biodiverzitással és ökosztisztéma-szolgáltatásokkal foglalkozó kormányközi szervezetének (IPBES) felkért szakértője.

Fikret Berkes fő kutatási témái a természeti közjavak (pl. egy faluközösség által használt legelők, erdők) közösségalapú erőforráskezelése és védelme, az e tudást magába foglaló tudásrendszerek dinamikája, rezilienciája. Fő eredményei a kapcsolt társadalmi-ökológiai rendszerek mélyebb megértésével kapcsolatosak. Két másik fontos könyve (Linking Social and Ecological Systems, 1998 és Navigating Social-Ecological Systems, 2003 ? mindkettőt a Cambridge University Press adta ki) is e témához kapcsolódik. Számos IUCN bizottság tagja, részt vett a klímaváltozással kapcsolatos globális értékelésekben (pl. Arctic Climate Impact Assessment, Cambridge University Press, 2005) és az ökosztisztéma-szolgáltatások globális felmérésében (Millennium Ecosystem Assessment, MEA). Utóbbi témában megjelent szerkesztett könyve a

tudásrendszerek összekapcsolhatóságára fókuszál (Bridging Scales and Knowledge Systems, MA and Island Press, 2006).

Fikret Berkes budapesti előadásai

Az MTA-n 2015. április 28-án 11 órakor tartandó előadás a hagyományos ökológiai tudás és alkalmazása egyre szerteágazóbb és jelentősebb nemzetközi trendjeiről szól, kitérve a főbb nemzetközi fórumokra (pl. IPBES) is. A célközönség széles, az egyetemi hallgatók, kutatók és tanárok mellett minisztériumi köztisztviselők, újságírók. A természettudományos érdeklődésűek mellett a társadalomkutatók is számos érdekességet várhatnak az előadástól, hiszen a hagyományos ökológiai tudás a táj és ember együttműködéséről szól. Az előadás gyakorlati szakembereknek is hasznos, hiszen a természeti erőforrások fenntartható felhasználásához kapcsolt helyi ökológiai tudás a mai agrárszabályozásokban és természetvédelmi kezeléseket is egyre fontosabbá válik.

A hagyományos ökológiai tudás (traditional ecological knowledge) iránti érdeklődés az 1992-es riói ENSZ-konferencia után nőtt meg. A hagyományos ökológiai tudás, azaz a tájban élő ember tájról és élőlényeiről szerzett tudása, gyakorlati tapasztalata és világnézete, amely a táj és ember közti adaptációs folyamat során képződik, és generációról generációra adódik tovább már több világméretű programban megjelent (pl. CBD, IUCN, MEA), talán legerősebben a néhány éve indult IPBES-ben. A hagyományos ökológiai tudás nyilván azoknak a népeknek, helyi közösségeknek a legfontosabb, akik e tudás létrehozói, felhasználói, őrzői. De mit kínál a világ többi embere számára? A választ több címszó alatt is megadhatjuk: biológiai és ökológiai megértés, erőforráskezelés, a biodiverzitás védelme, környezeti monitorozás, környezetváltozás (beleértve a klímaváltozást), környezeti adaptáció és környezetetika. Az előadás ezen témaköröket tekinti majd át.

A második előadás informálisabb keretek között elsősorban hallgatóknak, fiatal kutatóknak szól, április 29-én délután 6 órakor kezdődik a Közép-Európai Egyetemen. Célja azt bemutatni, hogyan használható a hagyományos ökológiai tudás a természeti erőforrások kezelésében és a természetvédelemben, kitérve a megfelelő kutatási megközelítésekre is. Az előadásban amerikai, ázsiai és európai esettanulmányokon keresztül ismerkedünk a hagyományos (helyi, bennszülött) tudás helyi használatával, és hogy pl. miben segíti az Amerika keleti és nyugati partvidékén élők tudása a tengeri erőforrások kezelését vagy a mexikóiak és indiaiak tudása és tájhasználata a biodiverzitás védelmét. Keressük a kapcsolatot a biológiai és a kulturális diverzitás és védelmük között, és kiemelt téma lesz a helyi közösségekre alapozó természetvédelem lehetőségének körbejárása (lásd ICCA programok). A kutatási módszerek közül kiemelt figyelmet kapnak majd az előadásban a kutatók és a helyi szakértők (local knowledge experts) együttműködése, a fuzzy logikára épülő gondolkodás és a helyi tudásnak szakértői rendszerként (expert system) való értelmezése, felhasználása.

Aki az előadásokról és a hagyományos ökológiai tudásról többet szeretne megtudni, keresse Molnár Zsolt tudományos főmunkatársat (MTA Ökológiai Kutatóközpont Ökológiai és Botanikai Intézet, molnar.zsolt@okologia.mta.hu), valamint Mázsa Katalint (MTA Ökológiai Kutatóközpont Ökológiai és Botanikai Intézet, mazsa.katalin@okologia.mta.hu).

FILMAJÁNLÓ

ÁLOMBÓL VALÓSÁG - DAMANHUR

Egres Katinka első rövid dokumentum filmje, ami 13 percben mutatja be Európa legnagyobb fenntartható szövetségének működését, amely 26 önfenntartó spirituális, új szóval: öko-spirituális közösségből áll. Filmünknek egyetlen célja a lehetőség felmutatása, egy álom megvalósulása, egy tudatosabb, minőségibb létezés lehetőségének bemutatása.

<https://www.youtube.com/watch?v=9h32uznipsE>

HIRDETÉS NAGYSZÉKELYBŐL

Márciustól kiadó a Dózsa Gy. u. 49. sz ház Nagyszékelyben.

Ha valakit érdekel, a következő telefonszámon lehet érdeklődni: 30.3913603 (Csík Ibolya)

Stop TTIP!

Önszerveződő európai polgári kezdeményezés a készülő EU-USA szabadkereskedelmi egyezmény (TTIP) és az EU-Kanada egyezmény (CETA) ellen.

[Stop TTIP és CETA - globális akciónap](#)

Ideje: 2015. április 18., 15:00

Helyszín: Budapest, Deák tér

2015. április 24. és 26. között Tokajban vár titeket a **Környezetvédő és Természetvédő Civil Szervezetek 25. Országos Találkozója, azaz a Zöld OT!**

Idén családbarát környezetben, különleges és egyedi programokkal várunk mindenkit. Ismert előadók, szakmai programok, újfajta módszerek tárházával találkozhattok most tavasszal.

Pénteken fiataloknak szóló szakmai programokkal és tokaji kirándulásokkal indul a találkozó, majd a vacsora előtt a szombati fő programra készülünk fel az Open Space nyitással. Vacsora közben Élőkönyvtár keretében várják a delegáltak az érdeklődőket, míg este kiemelt szimpóziumok kerülnek terítékre. A program belenyúlik az éjszakába, hála az éjjeli pillangóknak, a gerillakertészek akciójának vagy a filmfesztivál programunknak.

A programok mellett péntek déltől vasárnap délig Hangulatkert büfé működik majd a kollégium udvarán, a regisztráció mellett pedig olyan emlékeket hagyhattok és kaphattok, mint a videóüzenet vagy a fotósfal.

Szombaton délelőtt Zöld fesztivál keretében kinyitjuk az OT-t, és Tokaj főterén megmutatjuk magunkat. Az egyesületek standokkal várnak mindenkit, emellett koncertek és olyan érdekes programok várnak titeket, mint a Helyi termék vásár, a Családlátogatás, a Fair trade kávézó. A fesztivállal párhuzamosan előadók, kiállítások, bemutatók, valamint egyéb szakmai és szabadidős programok is várják az érdeklődőket.

Szombat délután az Országos Találkozó két nagy szakmai programja fogja össze az embereket. A szakmai plenáris témája a magyar természetvédelem jelenlegi helyzete, míg új módszerünk az Open Space a "Merre tovább Zöldek?" témában várja a résztvevőket.

Vacsora mellett minőségi borkóstolással várja az érdeklődőket a Paulay borház, vacsora után pedig szekciók, workshopok, disco és Ki mit tud? várja a lazítani vágyókat.

Vasárnap is érdekes programokkal marasztalnánk titeket ebédig. Délelőtt a szekciók állásfoglalása és az open space után a Fiataloké a szó! zárja az OT programját.

Részletesebb információ és regisztráció: <http://zoldcivil.hu/orszagos-talalkozo/>

HÚSVÉT

A december végi örömnünet, januári dínom-dánomot, februári farsangot követően neki lehet látni a benső tisztulásnak, kinek-kinek lelkiereje, eltökéltsége szerint, hiszen a természet törvényeiben megnyilvánuló világrend úgy kívánja, hogy az égalattiak a tavaszi napfordulókort tisztultan fogadják a fényt, helyet teremtsenek magukban a világosságnak. Az ősszel felhalmozott élelem maradékát felélő farsangot tehát böjt követi. A böjt a kinti eseményekkel párhuzamosan, amikor tél és nyár, éjjel és nappal, sötétség és világosság, árnyék és fény, halál és élet között épp eldőlni készül a küzdelem, nemcsak a test, hanem a lélek és a szellem tisztulását is eredményezi. A böjt azt a megújult ürességet, kezdeti tisztaságot szándékozik megteremteni az emberben, amelyben azután megjelenhet a tavasszal ereje teljébe lépő Nap, azaz az igaz öntudat fénye. A böjt felkészülés, várakozás, előkészület, a szabadság bizonyítéka, az önuralom, uralom a világ és a test, önmagunk felett.

A magyarok valaha a Nap járásához igazították benső teendőiket és ezáltal ünnepeiket is. Tiszta szoláris naptárunkban a Húsvét napja a tavaszújév kezdete, a fény tavaszi győzelme lehetett, a szokások, szertartások szimbolikája is ezt támasztja alá. Nem volt mozgó ünnep, ami változtatja az időpontját, csak mióta a keresztény luniszoláris időszámítás van érvényben. Így az utóbbi századokban a tavaszi napéjegyenlőség helyett a Húsvét minden évben a tavaszi napéjegyenlőség utáni teliholdat követő vasárnapra esik.

A Húsvét, amelyben egyesül az ősi tavaszünnepi tisztulás- és termékenységvágy, régen is valószínűleg napokig tartó ünnep, szertartások sorozata volt. Virágvasárnapon a lányok és asszonyok vízbe hajítottak vagy elégettek egy női rongyruhába öltöztetett szalmabábút. A bábú, a banya, azaz öregasszony a télen előregedett földanyát jelképezi. Hasonlóan zajlott ez a február végi télkihordás szokásához. Lehet, hogy hajdan ez egy ünnep is volt, akkor még, amikor a falu határába vitték ki a bábút, hogy a határt évközben el ne verje a jégeső. A szomszéd falubeliek botokkal, husángokkal felszerelve azonban már ott vártak, mert ők sem akarták, hogy a tél, a fagy, akárcsak jég formájában is visszatérjen az ő vidékükre. Ilyenkor a két falu lakói összeszólalkoztak, majd közös egyezséggel a határra vetett szalmabábún töltötték ki haragjukat.

Virágvasárnap tehát kivitték a telet, de mindjárt be is hozták a tavaszt a megújuló természetet szimbolizáló zöld ágakkal. Mindez azt mondja számunkra, hogy rituálisan mi is kihajíthatjuk ódon, meghaladó, meghaladandó gondolatainkat, terveinket és a kinti természettel egyidejűleg megújulhatunk.

A zöldágjáráshoz, ágszenteléshez előző nap gyűjtöttek ágat a fiúk. Főként barkát törtek, mert a megáldott, megszentelt barka gyógyító, gonoszűző hatású, de alkalmas rontás, mennydörgés, tűzvész és jégeső elhárítására is, egyszóval szinte minden elemi csapástól megóv. Villámlás ellen úgy véd, hogy nagy vihar közeledtével meggyújtják a pimpónak nevezett barkát és ha a füstje bejárja a ház minden zegét-zugát, akkor nem csap a házba a mennykő.

Az ünnepet megelőző hosszú böjt, test és lélek több héten keresztül tartó tisztogatása, a természet megújódása megkívánta a ház tájékának megtisztítását is. Nagyhét vagy sanyarúhét tehát a húsvéti nagytakarítás, a házak, istállók, ólak tisztításának, meszelésének ideje volt. Virághétnak is nevezték, így ez volt a virágmag vetésének időszaka. Mást azonban nem volt jó ilyenkor földbe vetni, mert úgy tartották, csak virágozna a vetemény, de nem hozna termést.

Nagycsütörtökön fiatal csalánból főztek ételt, ez a legszigorúbb böjt idején az egyik leghatékonyabb, vértisztító hatású étel. A fiúk, akik néhány napja zöldágot szedtek, ezúttal kereplőkkel jelezték az idő múlását. A nagy zajjal voltaképpen a gonosz szellemeket kergették, üzték távol, hiszen minden alkalommal, amikor a sötétség és a világosság között küzdelem kezdődik, megnyílik az Alvilág kapuja. Éjjel az elhunytak szellemei hazalátogatnak, odahagyják őrhelyeiket. Kincslátó időnek tartották e napot, amikor néhol csak egy órára, máshol két éjszakára is megnyílnak az addig őrzött kincsespincék és kincsekkel lehet megrakodni. Hogy honnan lehet tudni, hogy hol van a kincs? Például hajnalban ki kell menni a temetőbe, ott egy sírra kell ülni és tükörbe nézni. Aki a tükörben lángot pillant meg, az ebben az évben kincset talál.(43.) Az igazi kincse persze önmagunk mélyén lelhetünk ekkor, ami lehet a tükör jelképezte igaz önismeret, vagy egy kiaknázandó képesség, egy eddig felfedezetlen adottság, tehetség, de egy megvilágító erejű gondolat is.

Nagypénteken napfelkelte előtt a patakban háromszor megmártóztak vagy az onnan hazavitt szépség- és egészségvarázsló vízzel, de szigorúan kinn a szabadban, a kút melletti vályúban megmosdottak. A víznek szótalannak kell lennie, vagyis sem menet, sem jövet nem volt szabad megszólalni, hogy ne fogjon rajtuk az igézés. Talán mert ?hallgatni aranyat ér?, de inkább a korai kelés és a friss víz áldásos hatása miatt

aranyvíznek nevezték, máshol meg hollóvíznek, mivel ?a holló ilyenkor mossa a fiát?. (44.) Ez a tisztálkodás - próbáljuk csak ki! - szépséget, frissességet ad az embernek, úgy mondják, hogy az esetleges bőrbajok ellen is hatásos, sőt szeplők is eltüntethetők - ha máshol nem, hát bévül, s így makulátlanokká válhatunk. E naptól nem szítottak tüzet, sőt kioltották a parazsat. Nem volt szabad, de így nem is lehetett kenyeret sütni, tésztát viszont szabad volt dagasztani. A benső és külső természet harmóniájának megteremtését egyaránt célozta a embereket és a világot felépítő elemek tisztítása, ami a tűzszentelés és vízszentelés szokásában maradt fenn. A naptári fordulatokkor, hogy erejét növeljék, mindig tüzet gyújtottak, áldozatot mutattak be a Napnak. A házi tűzhely melegéhez évente egyszer gyújtottak csak tüzet hajdanán, mégpedig nagyszombaton vagy a nyári napforduló idején.

Mindkét alkalommal, így tavasszal is a jövő élet ígéretei, a gyerekek voltak a tűzrakás felelősei: ők gyújtották, hordták össze a máglyarakáshoz szükséges fát. A tűz begyújtása eredetileg úgy történt, hogy még ártatlan fiúk dörzsöltek össze két ? kemény és puha, fallikus és kimélyített, hím és nő, tehát ismét csak a termékenységet idéző - fát, a gerjesztett izzást kóccal felfogták és ezzel a lánggal gyújtották be kelet felől a régi, használt fákból négyszögre, négy égtájba rakott máglyát. A tavaszi tűzünnepe hálaadó ünnep volt a Teremtőnek az újakezdődő éledésért, életért. A természetben megtapasztalható körforgásban végső soron az öröklét ígérete rejlett, hiszen így a végérvényesség, a halál csak látszólagos, csalóka, tehát legyőzhető. E napon tartották a vízszentelést is, talán tisztító füvekkel, amiket esetleg meg is gyújtottak, vagy netán felizzított patkót dobtak a vízbe. A máglyából azután a tiszta tüzet, a vízből tiszta vizet úgy, hogy minden porta kapjon belőle a faluban ilyenkor a fiatal fiúk hordták széjjel, akik tiszta romlatlanságukkal nem szennyezheték be az épp megtisztított elemeket. Az így nyert újtűz adta a forróságot a főzéshez, s később a meleget a kinti zimankó ellen.

Nagyszombat éjjelén, húsvétvasárnapra virradóra tartották a határjárást (45.), egyrészt hogy mágikus védőkört vonjanak a tavaszi vetés köré, másrészt hogy a közösség legfiatalabb tagjait megismertessék a határhalmokkal, határjelekkel. Az ősi szokás zajcsapással, dobolással is együttjárt, hogy a körbejárt területtől távoldartsák a számtalan formában ártható gonosz erőket, miként ez imájukból is kiderül: ?Távoztass el mezeinkről jégesőt, sáskát, árvizeket, a falunktól a tüzet, idegeneket, adj bő termő esztendőt s békességet!? (46.) Kitisztították az útjukba eső forrásokat is, így ez a szertartás nekünk személyiségünk határainak körbejárását, azaz saját korlátaink, egyben lehetőségeink felülvizsgálatát jelentheti, valamint alkalmat ad arra, hogy megtisztítsuk benső forrásainkat is, ahonnan szellemünk éltető erőt nyerhet.

Húsvétvasárnap dologtiltó nap volt ?embernek, asszonynak? egyformán. Aki ekkor a mezőn dolgozik, annak elveri a termését a jég, aki befog, azt is szerencsétlenség éri. Az asszonyok, lányok nem főzhetek, varrhattak vagy seperhettek, dolguk csak a tojásfestés volt.

A tojás, mint világtojás az ősvízzel és a benne lévő élet csírájával a kozmosz időtlen ősállapotának szimbóluma. Ősi képzet a női őselv tojta tojásból kikelő, születő, kibomló világmindenség, ami megtalálható a székelyeknél is, szerintük Tündér Ilona az első húsvétkor madár képében tojta a Napot és a Holdat. A Nap és a Hold megszületése a kettősség létrejöttének pillanata. A tojáson belül mint annak sárgája és fehérje jelennek meg, míg a felső héj az égboltozatot, az alfél a földet jelképezi. A festett tojások évezredes jelrendszere, az égtájkeresztes díszítéssel, negyedeléssel jelzett napfordulók a rendezett világmindenséget jelenítik meg.

A tojás összetett szimbolikájára utal, hogy számosat találtak régi, évezredes sírokban is. A pirosra, a vér, az élet színére festett, díszített tojást annakidején a holttest mellé, a vállához vagy a sarkához helyezték. Ez a természet tavaszi megújulásának, körforgásának élménye alapján az újjászületés, a folytatódó, újrateemtődő lét reménységét hordozta, a bizakodást, sőt bizonyosságot az öröklétben. Hiszen ahogy a tojás kemény, csontszerű, élettelen héja mögötti rejtekben is az új élet búvik, aképpen a földkéreg alá, a föld méhébe, magzati létbe költöző halott lelke számára is adott a halhatatlanság és újjászületés, (vagy legalább) az újraszületés, újrateemtődés lehetősége.

Húsvéthétfő lehetett hajdan a napéjegyent követő nap, a termékenységnap napja, amikor elég magasra hág a Nap ereje ahhoz, hogy most már a legények induljanak jó korán a lányos házakhoz. Vízbevető hétfőnek (47.) is nevezték, mert a legények hajdan a patakhöz vitték, később inkább vödrökben hozott vízzel locsolták a lányokat, hogy szertartásosan megtisztítsák és a bőséges szaporulat érdekében szimbolikusan megtermékenyítsék őket. Ilyenkor hétfőn, a Hold napján minden leány Boldogasszony, a szülést segítő, életadó istenanya, anyatermészet megjelenítője, aki mint Földanya ugye tavasszal termékenyül meg a belévetett magtól, s mint Szülőboldogasszony - az életfa vagy világfa női alakja, az égen Tejút - pedig épp

háromnegyed esztendő, kilenc hónap múlva, karácsonykor szüli meg az új Napot.

A lányok kellően megtisztelve érezték magukat a hideg zuhany után és a locsoló legényeknek piros tojást, kokannját ajándékoztak, ezúttal mint a termékenység jelképét, sőt hímes tojást, mert az a here szimbóluma is. A tojásokkal játék kezdődött, a fiúk versengve, vigyázva ütötték és gurították, sőt dobálták: egyes helyeken egyenesen a Nap felé hajigálták. Amíg a tojás a levegőben volt, addig szertartásos mozdulatokat végeztek, különféle lépéseket, forgásokat, karmozdulatokat tettek, versengtek, ki tudja a legbonyolultabb mozdulatsor után elkapni a tojását.

A tojást itt mint a Földanya szimbólumát dobták az ég, a Nap felé, hogy a mennyei nászt, az év legeslegvégén újjászülető Nap megfogadását, a világ megújulását, a teremtés minden esztendei megújítását segítsék. De az is lehet, hogy a tojásdobálással saját erejüket adták jelképesen a sötétséget épp legyőző Napnak, hogy ezzel hozzájáruljanak égi pályája emelkedéséhez, a nappal további növekedéséhez - saját termékenyítő erejüket, hogy egyúttal a fény majdani születését segítsék. Így segíthetjük mi is ekkortájt, hogy a világosság erősödjék, nőttön növekedjék bennünk. Ezzel a nappal véget ér a böjt, a húsvéti ünnep nevében is az rejlik, hogy a tisztulás után ismét vehetünk magunkhoz húst.

Forrás: <http://www.tengrikozosseg.com/products/csorgo-zoltan>

A Magyar Élőfalu Hálózat e-hírlevelét

Szerkesztette: Zaja Péter, Elérhetőség: namzi@tvn.hu

Lektor: az most nem volt....

Munkánkat támogatja: A Magyar Élőfalu Hálózat és a Visnyeszéplaki Faluvédő és Közművelődési Egyesület